

Nazarii Nazarov,
*Candidate of Philological Sciences, Senior Researcher,
Postdoctoral Student,
Institute of Philology
of Taras Shevchenko National University of Kyiv
<https://orcid.org/0000-0002-9051-7382>
Kyiv, Ukraine*

Selected entries from the etymological dictionary of common Slavic poetic formulas against Indo-European background¹

Вибрані статті з етимологічного словника праслов'янських поетикальних формул з індоєвропейськими паралелями

***Summary.** We proposed a corpus approach to the study of the poetics of related Indo-European folklore traditions. Since in folk poetics, lines' clausules play a primary role in organizing the text, acting as "nests" of formulas and syntactic organizers of lines, we proposed to focus on the reconstruction of the class of words that could be used in the string clausule in the Common Slavic, and probably the common Indo-European period. In this way, we can come to the reconstruction of the core of the thesaurus of formulas. Elsewhere we have given a list of common Slavic clause words. The task of the present publication is to trace the development of the discovered formulas against the common Indo-European background. For this purpose, the following texts were annotated according to the same principle (with double slash // the boundaries of lines were marked): "Iliad" and "Odyssey", "Rig Veda", Latvian mythological songs. Then these texts were processed with a free software tool AntConc. As a result, for each tradition, its own classes of clausule words were found, which were compared with the Proto-Slavic ones.*

The next stage involves comparing the main formulaic phrases found in the clauses of different Slavic traditions with etymologically related or semantically equivalent words of the ancient Greek, Latvian, and Vedic traditions, which also have a high frequency in the clausules.

The presence of etymologically related words in different traditions in the clausule provides valuable material for a comparative and historical study of poetic syntax, and more broadly – syntactic distribution and compatibility of proto-language units, since most syntactic patterns were lexically related, that is, they could only be filled with certain classes of vocabulary (Stepanov 6). Therefore, the comparison of clauses is a kind of databank for finding out the

¹ Дослідження виконано в рамках проєкту 2020.02/0241 «Еколінгвістичні модули дискурсивного простору України в європейському полікультурному континуумі», що фінансується Національним фондом досліджень України.

distribution of certain words in a sentence, namely at the beginning and at the end, in two poetically most significant positions.

Slavic clausules *gordъ, *konь, *mati, *slovo, *govoriti, *moldь, *golva, *godъ, *polje, *vino, *lěto, *gospodь, *morje, *dvorъ, and *zemja were analysed.

Key words: corpus linguistics, folklore, stylistics, metrics, digital humanities, Homer, RigVeda, Latvian songs.

Анотація. Ми запропонували корпусний підхід до вивчення поетики суміжних індоєвропейських фольклорних традицій. Оскільки в народній поезії клаузули рядків відіграють головну роль в організації тексту, виконуючи роль «гнізда» формул та синтаксичних організаторів рядків, ми запропонували зосередитися на реконструкції класу слів, які зосереджувалися у клаузулі у загальнослов'янський і, мабуть, спільноіндоєвропейський періоди. Таким чином, ми можемо прийти до реконструкції ядра тезаурусу формул. В іншому місці ми навели перелік загальнослов'янських слів-речень. Завдання цієї публікації – простежити розвиток виявлених формул на загальноєвропейському тлі. Для цього за тим самим принципом (із подвійною косою рисою // позначено межі рядків) були анотовані такі тексти: «Гліада» та «Одісея», «Ріг Веда», латиські міфологічні пісні. Потім ці тексти були оброблені за допомогою безкоштовного програмного засобу AntConc. У результаті для кожної традиції були знайдені власні класи клаузульних слів, які порівнювалися з праслов'янськими. Наступний етап передбачав порівняння основних формульних фраз, що зустрічаються у реченнях різних слов'янських традицій, з етимологічно пов'язаними або семантично еквівалентними словами давньозрецьких, латвійських та ведичних традицій, які також мають високу частоту в клаузулах. Наявність етимологічно споріднених слів у різних традиціях у клаузулі дає цінний матеріал для порівняльного та історичного вивчення поетичного синтаксису, а ширше – синтаксичного розподілу та сполучуваності правових одиниць, оскільки більшість типів речень були лексично зв'язані, тобто їх можна було заповнити лише певними класами лексики. Тому порівняння речень є підставою для з'ясування розподілу певних слів у реченні, а саме на початку та в кінці, тобто поетично найбільш значущих позиціях. Проаналізовано слов'янські клаузули *gordъ, *konь, *mati, *slovo, *govoriti, *moldь, *golva, *godъ, *polje, *vino, *lěto, *gospodь, *morje, *dvorъ та *zemja.

Ключові слова: корпусна лінгвістика, фольклор, стилістика, метрика, цифрова гуманітаристика, Гомер, Рігведа, латиські народні пісні.

Introduction. The main tool of modern comparative historical linguistics is reconstruction, the procedures of which have not changed significantly since the 19th century. This study proposes to enrich the reconstruction procedure with the possibilities of the corpus approach. Modern comparative historical linguistics reconstructs not only individual words and word forms, but also small sections of ancient texts. This is possible due to the significant conservatism of traditional folklore.

Thus, if there are combinations of etymologically related words in several related traditions, then most likely they were already in the

maternal tradition. Numerous (several hundred) poetic clichés of the common Indo-European tradition have already been reconstructed. As C. Watkins noted in his keystone work 'How to kill a dragon in Indo-European': "These formulas are the expression of an underlying semiotic system. They are not remembered and repeated merely because they delight the ear; rather they are signals, in poetic elaboration and as verbal art, of the relations of things: of the traditional conceptualizations, the perception of man and the universe, the values and expectations of the society." [11] Thus, the study of the thesaurus of general formulas of related traditions is an important tool for the study of not only poetic language, but also prehistory.

Methods. In our other publication, we proposed a corpus approach to the study of the poetics of related Indo-European folklore traditions [7]. Since in folk poetics, lines' clausules play a primary role in organizing the text, acting as "nests" of formulas and syntactic organizers of lines, we proposed to focus on the reconstruction of the class of words that could be used in the string clause in the Common Slavic, and probably the common Indo-European period. In this way, we can come to the reconstruction of the core of the thesaurus of formulas. Elsewhere we have given a list of common Slavic clause words [7]. The task of the present publication is to trace the development of the discovered formulas against the common Indo-European background. For this purpose, the following texts were annotated according to the same principle (with double slash // the boundaries of lines were marked): "Iliad" and "Odyssey", "Rig Veda", Latvian mythological songs [8; 9]. Then these texts were processed with a free software tool AntConc [4]. As a result, for each tradition, its own classes of clause words were found, which were compared with the Proto-Slavic ones.

The next stage involves comparing the main formulaic phrases found in the clauses of different Slavic traditions with etymologically related or semantically equivalent words of the ancient Greek, Latvian, and Vedic traditions, which also have a high frequency in the clausules.

The presence of etymologically related words in different traditions in the clause provides valuable material for a comparative and historical study of poetic syntax, and more broadly – syntactic distribution and compatibility of proto-language units, since most syntactic patterns were lexically related, that is, they could only be filled with certain classes of vocabulary [3, p. 6]. Therefore, the comparison of clauses is a kind of databank for finding out the distribution of certain words in a sentence, namely at the beginning and at the end, in two poetically most significant positions.

Each clause is actually a nest of formulas ending or starting with a specific element. It is the clause that organizes the entire poetic line, since its position is fixed by metrics, not just semantics and syntax.

Most of the sentences of the Proto-Indo-European language, like many other languages of unwritten societies, had to be simple [1]. At the earliest stage of its existence, the Indo-European language was probably the language of the active structure “with interspersing of ergative phenomena” [3, p. 11]. It is clear that, with reconstruction as a tool, by comparing the clichés of different traditions and reconstructing the prototype we can access the last stage.

So, the following types of simple sentences can be distinguished [3, p. 11-12]: 1) inactive subject (thing) + inactive verb (“The snow is melting”); 2) active subject (a person or something similar to a person) + active verb (“person/god is walking”); 3) active subject + active verb + inactive object (Bear lays a stone). The following types are less represented, which, nevertheless, could well be found in poetic texts: 4) active subject + active verb + active object (“Man kills a man”); 5) inactive subject + verb + inactive object (“Snow covers the earth”); 6) inactive subject + verb + active object (“snow covers the man”).

Emphasizing the dependence of syntactic types on their lexical content, Stepanov cites the following opinion: “In the vast majority of cases, abstract syntactic patterns are not (lexically – N.N.) free” [3, p. 15]. Hence follows “a tendency to prohibit certain types of lexemes in certain syntactic positions” [3, p. 15]. The Proto-Slavic language had to inherit all types of sentences characteristic of Proto-Indo-European.

A.S. Melnichuk [Melnichuk] draws attention to sentence types with one main member, which are not in the above list of Stepanov, namely – 7) a sentence with a principal subject member and 8) a sentence with a -verb form. If syntactic types are not lexically free, thence follows their connection with lexical oppositions [3, p. 19].

The fixed position of formula expressions makes it possible to make observations about the probable distribution of words in some types of sentences at the Proto-Slavic and sometimes at the Proto-Indo-European level.

However, the word order in the Indo-European sentence remains an important issue. For types 7 and 8 it is trivial, while for types 1-6 it is reconstructed from the data of most Indo-European languages as Subject Verb Object (SVO). This was the main, but not the only possible word order. So, the marked order of words VSO is considered probable, which could be characteristic of emotional speech, and in Celtic languages it has become the norm.

The above discussion is important because it shows that either SVO or VSO word order have no impact on the clause class of the vocabulary. Thus, we reconstruct a class of formulas that was mostly *objects of mythological narratives*. Sporadically, these include other types of syntactical elements (subjects and verbs), but they are less numerous.

Also it is important to note that the actors of mythological narratives were often interchanging their roles, whereas objects with which they were operating were defining the essence of a certain mythological motive.

Each entry is structured according to the following principles: English translation of the meaning; Proto-Slavic proto-form and its Indo-European ancestor; clause words of all Slavic traditions, together with the most common combinations; if available – related clauses from Greek, Latvian and Vedic traditions; Indo-European reconstruction. At the same time, the clarification of the fact of the use of a word in the clause position is also a reconstructed fact. Abbreviations: CS – Common Slavic, BY – Russian bylinas, DU – Ukrainian dumas, SL – Slovenian epic folksongs, SE – Serbian and Croatian epic folk songs, BU – bulgarian epic folk songs, GR – Homeric corpus, LV – Latvian mythological songs, VD – RigVeda corpus, RE – reconstruction of Indo-European formula. To avoid misinterpretations, dictionary meanings are given in the original (French, German or Ukrainian). The number in brackets after the word gives an absolute number of its occurrences in the clause position of a line in the corpus. Words in brackets before the word gives alternative combinations occurring in the corpus.

Results and discussions. Fragments of the dictionary.

SETTLEMENT. CS ***gordъ** ← IE *ghor-dho-s “обгороджене місце” ← *gher- “оточувати, охоплювати” [2, v. I, p. 571]

BY: (во, стольне, стольный, крашен, красен, славной) Киев (132) град, Ерусалим град; **DU:** у город, у Царигород (1); **SL:** béli grad (22) Pusti, svitli, skalen grad; stoji béli grad; Turki pridejo pod grad; Je pèršla v béli grad; **SE:** (идем/ отида до/од/у) Прилипа/Призрена града (20), саградити града (8) бијела града, камену граду, царева града, – общ 149; **BU:** (Белого, Клисуре, Солуна, Стамбола) града

GR Cognate Greek [5, p. 1270-1271]: χόρτος enceinte, cour: Π 11 774, 24 640: αἰεὶ στενάχω καὶ κήδεα μυρία πέσσω // αὐλῆς ἐν χόρτοισι κυλινδόμενος κατὰ κόπρον; πίονα μηρία καίτε βοῶς Διὶ τερπικεραύνῳ // αὐλῆς ἐν χόρτῳ· ἔχε δὲ χρύσειον ἄλεισον; ἐνδοθεν αὐλῆς – αὐλη (5), total 8. **LV** (rožu, šņori, āboļu) dārziņā. **VD** 2.041.02c gántāsi sunvató grhám, 3.060.05c dhiyéšitá maghavan dāśúšo grhé. **RE** αὐλῆς ἐν χόρτῳ, dāśúšo grhé, царева града, rožu Dārziņā etc. → We may reconstruct: (X)XXX *ghor-dhV:

HORSE. CS ***конь** – Uncertain etymology, maybe connected to Celt. *konko- horse [2, v. II, p. 446]

BY: Добра коня (146), Своего коня (2), Бела коня (2), Три коня (1), напоил коня (1), накормил коня (1); **DU:** 0; **SL:** Bratca konji (5), dva cerna konjica (3) dvanajst konjov (2), vran-konjica; **SE:** четръест конака (3); **BU:** Моя бърза коня (61), добра коня (8), вран коня – total 112

LV (sirmi, dzelten,i bēri, dēla, dieva, tādi, mēneša, kalti, dieviņa) kumeliņi; (savu, jātu, ābolainu, simts, zemu, pelēku, nūsveidušu, manu, cieti a,rāja) kumeliņu; Kumeliņš. **GR** No immediate Greek cognate. Semantic equivalent in Homer: (μόνυχας, ὠκέας, καλλιτριχας, ἦλασεν, ἐριαύχενας, κρατερόνυχας) ἵππους. **VD** Semantic equivalent in RigVeda: aśvinā (148): 8.035.15d ādityaír yātam aśvinā (8.026.07a 8.008.02a 8.009.14a 8.087.05a 8.008.11b etc.). **RE** (XX)XX *ekku-V. Some concrete formulas: **VD** ādityaír yātam aśvinā; **LV** Dieva jātu kumeliņu → **IE** *XX iat-V ekk^u-V. Cf. [10, S. 241-242].

MOTHER. CS *mati, gen. *matere ← **IE** *māter- [ESUM III, 414]

BY: Родна матушка (17), родной матушке (8), моя матушка (9), ко матушке (7), у сударыни у матушки (6), своей матушке (5), старой матушке (4), родитель-матушка (4), родна матушка (3); **DU**: отец і мати (5), до матері (2); **SL**: Draga mati (7), ena mati (2), luba mati (2); **SE**: моја Стара мајка (21), мила мајка (9), остарила мајка (7), послушао мајку (мајке) (6), стару мајку (5), обљубио мајку (3) et al. – total 157; **BU**: Стара майка (25), мила майка (24), своята, моята майка – общ 128

GR Cognate μήτηρ (Chantraine 699): (πατήρ και) πότνια μήτηρ; (γείνατο, τέκε, ἦλωθε) μήτηρ (73). **VD** mātārah (18). **LV** (Saules mātes māres laumes) meita, (velna jodu jūras Gausas) māti, (vēja veļu nāk jūras raugu Mežu laumas dēla) māte, saules meitu. **RE** **IE** (gen. of Subj.) + *māter- // Cf. [10, A 396]

WORD/FAME. CS *slovo, pl. *slovese “те, що сказано ← те, що можна чути”, connected with *slava “слава” [2, v. V, p. 306]

BY: Таково слово (269), едино слово (3), друго слово (1); **DU**: Промовляє слово (3); **SL**: Vzemem od tebe slovo (1) naj slava Laudona slovi (1); **SE**: Босну славну, Босне славне, Светој гори славној, Богу за славу – (8); **BU**: 0

GR [5, p. 541]: κλέος bruit qui court, mais plus souvent reputation, renom, gloire: εὐρύκλεια (335), cf. [10, p. 370]. **VE** śrávaḥ (35). Also cf. Εὐρύ can be cognate to Latvian *jura*. **LV** Semantic equivalent: Redzēja vien kas mani dievs

TALK. CS *govoriti / *gavoriti ← *gov- / *gav- ← **IE** *gou- / *gōu- “make noise, shout”

BY: Речь говорит, бес говорит, шопотком говорит, хлопоту говорит, разговоры говорит (по 1); **DU**: 0; **SL**: pravi, govori (8), tak(o) govori (9); **SE**: рижеч говори-о/ла (24) тихо говори-ти/о/ла/ше (11) мајци говорио (4), брату говорио (5), сестра/майка/млада/цару/марку/гласом/вила говор- – общ 151; **BU**: Говор- (107)

GR cognate Greek [5, p. 182-183]: βοή cri, clameur chez Hom. le cri de guerre βοάω βοήσομαι, εβόησα γόοιο (30) / άδινοῦ ἐξήρχε / πᾶσιν ὑφ' ἡμερον ὤρσε / ὀλοοῖο τεταρπώμεσθα; **VE** gavyúh (3), gavaḥ (3) **RE IE** *gou- + /monologue, relation of a story/

YOUNG. CS *moldъ ← **IE** *med- / *met- кидати, метати [2, v. III, p. 502]

BY: Добрынюшка Микитич (Никитич) млад (31), Алешенька (Алеша, Олешенька) Попович млад (15), королевич млад (2), ворон младшие (2), Тугарин Змеевич млад (1) ; **DU**: Гетьман(е) молодий (9), пані (шинкарка, шинкарко) молодая (7), дитя молодеє (3); **SL**: (Marko, jager, ivan, gospod) mlad, sinka mladiga, štribar mlad, robič mlad, žene mlade – 47; **SE**: Два Якшића млада (13), дите младо (5) два целата млада (10) Гојковица млада (5) чедо младо (2) – общ 85; **BU**: млад- (26): Момчулици млада, юнака млада, две ятарви млади, два млада, две младици

GR αμαλδυν послабловати, пом”якшувати, що врешті зводиться до і-є кореня *met* метати (пор. рос. *помет* – новонароджені тварини) (2, v. III, p. 502). **LV** (very distant) – (savu, zvaigžņu, pelēku, sudobra, maģoņu, zīda) mētelīti. Also exists in extended form with suffixes: **BY**: (Доброй, добрый) молодец (106); **DU**: Панове-молодці (12), друзі-молодці (5), добрими молодцями (2), козаки-молодці (1); **SL**: 0; **SE**: двое младенаца, сведу младенци; **BU**: Две младици (2). **RE CS** *mold- //

HEAD. CS *golva ← **IE** *gholu- [2, v. I, p. 551]

BY: (отрубить, отсечь, повеся, отшибить, смахнуть, ставить, потеряют, чесать, класть) Буйну голову (58), (кричать) во всю голову (11), (веселится) буйна голова (6); **DU**: (Черкени, Самийла, черкени) Голова (3); **SL**: na glavi (4), glavo, odseka glavo (2), (sestre, voucja, roso, noses, mertvecko, moja, mlado) glavo – 22; **SE**: Одсијече главу (15) (хто кому – од главу Да он Вуку Па он Муси Те му јунак), изгубити главу (9) више главе (5) чедо мушку главу, (тебе, мене) заболела глава (3) – total 130; **BU**: Руса глава, третя глава, три главы, // глава ми пресечи, главата да ти отряжа, глава те изми

GR No immediate Greek cognate. **LV** Es pāršitu Velnam galvu / Es sacirtu / Es pārširšu / Es sasitu; Savā galviņā / uzlikuse galviņā. Semantic counterparts in Homeric epics: ὁ δὲ φασγάνῳ αὐχένα θείνας // τῆλ' αὐτῆι πῆληκι κάρη βάλε· μυελὸς αὐτε // σφονδυλίων ἔκπαλθ'...; μέσσον ἔλασσεν, ἀπήραξεν δὲ χαμᾶζε // αὐτῆι σὺν πῆληκι κάρη· ἔτι δ' ὄβριμον ἔγχος // ἦεν ἐν...; Καστιάνειρα δέμας εἵκυῖα θεῆσι. // μήκων δ' ὡς ἐτέρωσε κάρη βάλεν, ἦ τ' ἐνὶ κήῳ, // καρπῶ...; ἐπὶ οἱ τετραμμένον

ὄξει δούρι: // ἐκλίνθη δ' ἑτέρωσε κάρη, ἐπὶ δ' ἄσπις ἐάφθη // καὶ κόρυς...;
ὄς δὴ πολλῶν πολίων κατέλωσε κάρηνα...; θωρήξαι σε κέλευσε κάρη
κομῶντας Ἀχαιοὺς (2). **RE** to cut someone's head: Balto-Slavic *ker- +
*golv-, which can reflect Indo-European expression based on phonetic
tautology *ker- + *kar-.

YEAR / APPROPRIATE. CS *godъ ← *ghedh- / *ghodh-
“відповідний, стосовний, добрий” [2, v. I, p. 545]

BY: Три года/годы (25), шесть годов (5), семи годов (4), двадцати
годов (3), десяти годов (2), триста годов (1) двенадцати годов (1),
восьми годов (1); **DU:** пильною годиною (2), півтора года, (полуночна,
нешаслива) година; **SL: 0; SE:** (за девет, петнаест, пола, пуне, седам,
три, тридесет, четири) годин- – общ 81; **BU:** Девет година (36), три
година (24), тридесет години (6) – общ 90

GR [6, B. I, S. 5] αγαθός. Not attested in Homeric clausules. **LV** Trīs
gadiņi tautas nāca / rauda – not in clausules. **RE** CS *godъ //

PLANE / FLAT. CS *polje ← **IE** *p(ε)lā- плоский, рівний,
широкий ← *pel- / *pol- широко відкрите рівне місце, простір [2,
v. IV, p. 487]

BY: (во, в, на) чисто поле (152), чистом поли (57), по чисту полю
(48), из (со) чиста поля (35); **DU:** Чистого поля (2); **SL:** V Ravno pole
(8), v ravnem pol(j)i (2), stoji mi stoji pole (7), šüroko polé (1); **SE:** (у
лов) у планину (25), на планине (10) зеленом планином (5), шари
планини (2) – общ 114; **BU:** Широко поле, рамно поле (8)

GR [5, p. 359-360]: επιπόλης a la surface de, superficiellement
επιπόλαιος superficiele; πέλανος жертвовний пиріг з борошна [2, v. IV,
p. 487]. Not attested in Homeric clausules.

RE CS adj + *polje //

WINE. CS *vino ← **Germ.** win ← **Lat.** vinum [2, v. I, p. 377]

BY: (чару, допьяна) зелена вина (42); **DU:** 0; **SL:** (pre)sladko vince
(2), sladkega romenega vinca (2); **SE:** пи- ружно вино (14) пити вино
(12) купу вин- (11) црвенику вино (7) чашу вин- (2) – общ 192; **BU:**
Благо вино (4), две бочви вино, две здравици вино, руйно вино, чаша
вино, червено вино, ладно вино, пийет вино – общ 27. **GR** [5, p. 785]:
οἶνον (32) **RE** CS *vino // ← ? **IE**

SUMMER. CS *lěto **найтепліша пора року, рік** ← **IE** *lē-
ослабнути, відпустити *or* *lěto- **теплій час, літо, день** [2, v. III, p. 270]

BY: двенадцать лет (22), тринадцать лет (9) пятнадцать лет (4);
DU: (мног-) літа (14); **SL:** Sedem lét (3), tréh lét (2) pérve léta, (2),

devet let (2), céle léta (2), petnajst lét (1), dugo lét (1) SE: пролет (?);
BU: Всичкото лето (2), пролет (3)

No immediate Greek cognate. **LV** Distantly connected: *Lēni lēni*
Dieviņš brauca, Dieviņam *lēni* zirgi. **RE CS** *lēt- X //

MASTER / HOST. CS *gospodъ ← IE *ghosti-pot-s ← *ghostis + *pot(i)s [2, v. I, p. 575]

BY: На господа (3); **DU:** (стали над нашими домами, мужицьким добром) господарями (4), Господи (2); **SL:** Mlada gospra (13), žlahtna gospra (10), mladi/žlahtni gospod (10); **SE:** Царе господине (16) драги господару (16) двору господскоме (11) јерина госпођа (7) – общ 172; **BU:** Мое господине, господаре, господ (57)

GR [5, p. 931]: πόσις époux, vieux terme i.-e. qui désigne l'époux en tant que maître de la maison. Ποσιών (4), Cf. [10, A 142, A 396]. **LV** Līdz pašām debesīm. **VE** pátih (45) **RE**

SEA. CS *morje ← IE *mori море, болото [2, v. III, p. 513]

BY: сине (синё) морё (море) (56); **DU:** на чорному морі (моря) (8), з чорного моря (2); **SL:** sivo morje (9), sivem morji (3); **SE:** преко мора (6) сиње море (2); **BU:** Църно(то) море (38), стредe море, слано море, преко море 59 – total.

RE No cognate in Greek [5, p. 420]. **LV** Змістовий відповідник: Jūriņā. **CS** *morje //

COURTYARD. CS *dvorъ ← IE *dh̥uor- простір, замкнений воротами, загорода [2, v. II, p. 18]

BY: Широкий (широкой, широк) двор (47); **DU:** У штоминім дворі (1); **SL:** na cesarski dvor, bratca dvor, ino dvore, do lubinega dvora, kraj dvora; **SE:** Бијелу/у / господске/цареве двору/е – total 113; **BU:** Дворье, двори, дворове – общ 34 – широки дворье, рамни/равни дворье

GR [5, p. 446-447]: θύρα porte, battant de porte. Homeric clausules: Θύραζε (27). **LV** Pie Dieviņa namdurim, Pie Dieviņa nama duru; dūrā

RE Indo-European XX *dh̥uor- //

SOIL. CS *zemja ← IE *ghdem- / *ghdom- земля [2, v. II, p. 259]

BY: (во, о, на) сыру землю (64), (во, до) сырой земли (34), сыра земля (12); **DU:** 0; **SL:** 0; **SE:** на земљи, (Како паде змија) на земљицу – 19; **BU:** Влашката земя, Немечка земя, горна земя, долна земя, по земи, сурова земя (2) църна земя (3)

GR χθών, χαμαί, χαμηλός [2, v. II, p. 259]. Homeric clausule: χαμᾶζε (26), cf. [10, par. 480, 483, 484, 485, A1377, A1378]. **LV** (šai, devu, tai, jūriņu, auseklītis) zemē. **RE** XX ghdem- / ghdom- //

Conclusions. It was found that a significant number of Common Slavic formulas are of Indo-European origin, that is, their etymological ancestors or semantic equivalents were used in clauses already in the Proto-Indo-European era. Other words began to be used in clauses not earlier than the Proto-Slavic era, being a Slavic innovation against the Indo-European background. In the further publications, we are about to analyze the rest of the list of Common Slavic clause formulas.

REFERENCES

1. Вступ до порівняльно-історичного вивчення слов'янських мов / за ред. О.С. Мельничука. Київ : Наукова думка, 1966. 595 с.
2. Етимологічний словник української мови / за ред. О.С. Мельничука. Київ : Наукова думка, 1982–2012. Т. 1–6.
3. Степанов Ю.С. Индоевропейское предложение. Москва : Наука, 1989. 248 с.
4. AntConc 3.5.8 (Macintosh OS X). Developed by Laurence Anthony. Faculty of Science and Engineering. Waseda University, Japan. February 18, 2019 <https://www.laurenceanthony.net/software/antconc/>
5. Chantraine P. Dictionnaire étymologique de la langue grecque: Histoire des mots. Paris: C. Klincksieck, 1968 – 1980. V. 1–4.
6. Frisk H. Griechisches Etymologisches Wörterbuch. Heidelberg: Carl Winter; Universitätsverlag, 1960–1972. B. 1-3.
7. Nazarov N. *Reconstruction of the Common Slavic thesaurus of poetic formulas: Corpus approach* (in print).
8. Perseus Digital Library . URL <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/> (дата звернення: 25.03.2021)
9. RigVeda URL: <https://liberalarts.utexas.edu/lrc/rigveda/index.php> (дата звернення: 25.03.2021)
10. Schmitt R. Dichtung und Dichtersprache in indogermanischer Zeit. Wiesbaden, 1967. 375 S.
11. Watkins C. How to kill a dragon. New York; Oxford: Oxford University Press, 1995. 640 p.